

Sygn. akt VIII U 1366/22

# WYROK

## W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 czerwca 2023 r.

**Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych**  
**na posiedzeniu niejawnym w składzie:**

<b>Przewodniczący: sędzia Małgorzata Sasiadek</b>	

**po rozpoznaniu w dniu** 1 czerwca 2023 r. w Gliwicach

**sprawy** J. R.

**przeciwko** Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

**o** prawo do rekompensaty

**na skutek odwołania** J. R.

**od decyzji** Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

**z dnia** 4 października 2022 r. **nr** (...)

oddala odwołanie.

(-) sędzia Małgorzata Sasiadek

Sygn. akt VIII U 1366/22

## UZASADNIENIE

Decyzją z 4 października 2022 roku pozwany organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił odwołującej J. R. prawa do rekompensaty, gdyż na dzień 31 grudnia 2008 roku odwołująca nie udokumentowała 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

W odwołaniu od decyzji odwołująca J. R. wniosła o jej zmianę i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez ustalenie uprawnień do rekompensaty za pracę w warunkach szczególnych oraz zasądzenie od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu odwołująca wskazała, że pracę w warunkach szczególnych wykonywała w latach 1982 – 1991. Świadczyła wówczas taką samą pracę jak w okresie późniejszym od 1991 roku do 2022 roku jako pielęgniarka instrumentariuszka.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział

w C. wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że odwołująca spełniałaby przesłanki do nabycia prawa do emerytury pomostowej z art.4 ustawy o emeryturach pomostowych.

### **Sąd ustalił następujący stan faktyczny:**

W rozpoznaniu wniosku odwołującej J. R. ( ur. (...) )

z 2 września 2022 roku pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. decyzją z 19 września 2022 roku przyznał odwołującej prawo do emerytury od 1 września 2022 roku, tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Wysokość świadczenia organ rentowy obliczył na podstawie art.25 i art.26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ( tj. Dz.U. z 2022 roku, poz.504 ze zm.).

Następnie w rozpoznaniu wniosku odwołującej z 27 września 2022 roku pozwany organ rentowy wydał decyzję zaskarżoną, którą odmówił prawa do rekompensaty.

Odwołująca w okresie od 16 sierpnia 1982 roku do 31 grudnia 1991 roku była zatrudniona w Zespole (...) w R. (...) Szpitalu Miejskim Nr (...) w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku pielęgniarki (świadcstwo pracy z 31 grudnia 1991 roku ).

Podczas tego zatrudnienia odwołująca przez początkowe dwa lata pracowała jako pielęgniarka odcinkowa, a w 1984 roku została zatrudniona na sali operacyjnej Oddziału Laryngologii jako pielęgniarka instrumentariuszka. Wcześniej, przez dwa lata swojej pracy odwołująca pracowała na oddziale i nie wykonywała żadnych czynności na bloku operacyjnym. Kiedy odwołująca zaczęła pracę na bloku operacyjnym, to nie dostała żadnego aneksu do umowy, żadnej zmiany do umowy. Na bloku operacyjnym pracowała w pełnym wymiarze czasu pracy od 7:00 do 15:00, od 7:00 do 19:00 i od 19:00 do 7:00. Zajmowała się przygotowaniem sali operacyjnej, dbała o stan sanitarny sali operacyjnej, przygotowywała narzędzia i materiały operacyjne, dbała o apteczkę, tlen itp. Przy operacjach asystowała każdego dnia. Operacje odbywały się od 7:00 do 15:00. Odwołująca zajmowała się przygotowaniem dokumentacji operacyjnej, przygotowaniem pacjentów do operacji. Zdarzało się, że gdy nie było personelu to po zabiegu odwoziła pacjenta na oddział. Przygotowywała narzędzia, bieliznę, materiał opatrunkowy do zabiegów. Przygotowanie do zabiegu zajmowało od 20 do nawet 45 minut. Wypełnienie dokumentacji po zabiegu natomiast od 30-45 minut. W ciągu dnia było po 7-8 zabiegów. Razem z odwołującą na sali operacyjnej pracowały także inne pielęgniarki. Odwołująca nie wykonywała żadnych czynności poza blokiem operacyjnym. W 1992 roku odwołująca kontynuowała zatrudnienie na tym samym stanowisku.

Odwołująca od 1 stycznia 1992 roku do 27 września 2022 roku była zatrudniona w Szpitalu Miejskim w (...) Sp. z o.o. w R. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku starszej pielęgniarki.

W świadectwie pracy z 27 września 2022 roku zakład pracy zawarł adnotację, że odwołująca wykonywała pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze od 2 stycznia 1992 roku do 21 czerwca 2004 roku jako pielęgniarka instrumentariuszka na Otolaryngologicznym Bloku Operacyjnym ( Wykaz A dział XII pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku, Dz.U. z 1983 roku, Nr 8, poz.43 ze zm. ) oraz od 9 listopada 2015 roku do 27 września 2022 roku na stanowisku starszej pielęgniarki na Oddziale Psychiatrii Ogólnej – na podstawie ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych ( Dz.U. Nr 237, poz.1656, Załącznik nr 2 pkt 23 ).

Powyższe Sąd ustalił na podstawie dokumentacji akt organu rentowego, kserokopii akt osobowych odwołującej, zeznań świadków T. T., M. K., G. F., przesłuchania odwołującej ( protokół elektroniczny z rozprawy z 25 kwietnia 2023 roku czas 00:13:31 – 01:08:59 ).

Sąd dał wiarę zeznaniom słuchanych w sprawie świadków oraz odwołującej, gdyż były one rzeczowe, logiczne i spójne.

**Sąd zważył, co następuje:**

Odwołanie J. R. nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2023 roku, poz. 164), rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

W myśl ust. 2 tegoż przepisu rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do wcześniejszej emerytury.

Jednocześnie art.2 pkt 5 powołanej ustawy stwierdza, że rekompensata stanowi odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej.

Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 17 grudnia 2015 roku ( sygn. akt III AUa 717/15 ) celem rekompensaty jest złagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach. Nie polega ona jednak na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, ale na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego ( w myśl art.23 ustawy rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ). Jedynie nabycie prawa do wcześniejszej emerytury stanowi przesłankę negatywną przyznania prawa do rekompensaty, natomiast nabycie prawa do emerytury na zasadach ogólnych nie wpływa w żaden sposób na uprawnienia do rekompensaty.

Rekompensata jest zatem adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z FUS w obniżonym wieku emerytalnym z uwagi na prace w warunkach szczególnych, obliczanej według formuły zdefiniowanego świadczenia. Nabycie prawa do takiego tylko świadczenia stanowi przesłankę negatywną przyznania prawa do rekompensaty. Natomiast nabycie prawa do emerytury na zasadach ogólnych nie wpływa w żaden sposób na uprawnienia do rekompensaty ( wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 30 czerwca 2022 roku III AUa 86/21 ). Celem bowiem przepisu art. 2 pkt 5 jest przyznanie odszkodowania za rzeczywistą utratę określonych uprawnień, co oznacza, że musi on dotyczyć tylko tych ubezpieczonych, którzy ze względu na niespełnienie choćby jednego ustawowego warunku (wieku, ogólnego stażu emerytalnego) nie mogli skorzystać z dotychczasowych regulacji i nabyć prawa do emerytury w wieku niższym niż powszechny wiek emerytalny, a także nie mogą skorzystać z regulacji nowych, przewidzianych ustawą o emeryturach pomostowych. Dodatkowo regulacja art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych stanowiącego w ust. 1, że pozytywną przesłanką nabycia prawa do rekompensaty, jest legitymowanie się co najmniej 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jednocześnie w ust. 2 tego artykułu wymienia przesłankę negatywną, stanowiąc, że rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Łączne odczytanie art. 2 pkt 5 oraz art. 21 ust. 2 ustawy prowadzi więc do wniosku, że w drugim z wymienionych przepisów nie chodzi o nabycie prawa do jakiegokolwiek emerytury, ale do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na jednej z podstaw przewidzianych w ustawie emerytalno-rentowej. Niemożność wcześniejszego skorzystania z uprawnień emerytalnych na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów stanowi bowiem szkodę, którą rekompensata ma naprawić przez przyznanie odpowiedniego dodatku do kapitału początkowego (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 9 maja 2019 roku, III UK 119/18, Legalis nr 1935445; z 16 maja 2018 roku, III UK 88/17, Legalis nr 1823934).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznania niniejszej sprawy należy stwierdzić, iż w ocenie Sądu przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że odwołująca w okresie objętym sporem, tj. w latach 1984-1991

podczas zatrudnienia w Zespole (...) w R. (...) Szpitalu Miejskim Nr (...) faktycznie wykonywała pracę na stanowisku instrumentariuszki na bloku operacyjnym w pełnym wymiarze czasu pracy, a więc pracę w warunkach szczególnych wymienioną w Wykazie A dziale XII poz.2: „Prace w zespołach operacyjnych dyscyplin zabiegowych oraz prace lekarzy stomatologów”. Wynika to jednoznacznie z zeznań świadków i zeznań odwołującej, którym Sąd dał w pełni wiarę z przyczyn wskazanych w części ustalającej stan faktyczny. Niniejsze nie uzasadnia jednak przyznania odwołującej prawa do rekompensaty, albowiem uwzględnienie tego okresu do pracy w warunkach szczególnych, czy nawet tylko późniejszego okresu zatrudnienia od 2 stycznia 1992 roku do 21 czerwca 2004 roku, kiedy to odwołująca wykonywała taką samą pracę co wcześniej i pracodawca w świadectwie pracy zaliczył ten okres do pracy w warunkach szczególnych i wreszcie okresu pracy od 9 listopada 2015 roku do 27 września 2022 roku - według Załącznika nr 2 pkt 23 do ustawy o emeryturach pomostowych ( „ Prace personelu medycznego oddziałów psychiatrycznych i leczenia uzależnień w bezpośrednim kontakcie z pacjentami, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego ” ) powoduje, że odwołująca spełnia przesłanki do przyznania prawa do emerytury pomostowej z art.4 ustawy o emeryturach pomostowych, na co zwrócił uwagę pozwany organ rentowy już w odpowiedzi na odwołanie.

Zgodnie z tym przepisem prawo do emerytury pomostowej przysługuje pracownikowi, który spełnia **łącznie** następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy - przepis ten został uchylony na mocy art.1 pkt 1 ustawy z dnia 9 marca 2022r. ( Dz.U. z 2022r., poz.755 ) zmieniającej ustawę z dniem 20 kwietnia 2022r.

Skoro odwołująca spełnia łącznie wszystkie wymienione powyżej warunki do nabycia prawa do emerytury pomostowej, to tym samym nie przysługuje jej prawo do rekompensaty i to pomimo tego, że nie wystąpiła o przyznanie prawa do emerytury pomostowej i nie zrealizowała swojego uprawnienia.

W konsekwencji takiego przyjęcia Sąd, z mocy art. 477<sup>14</sup> § 1 k.p.c., oddalił odwołanie jako bezzasadne.

(-) sędzia Małgorzata Sasiadek